

אינון?! היך מה דאת אמר תמן: לשמים הוא מתכוין ומאיליהן הן באין לבדק הבית, כן את אמר אף הכא: לשמים הוא מתכוין ומאיליהן הן באין לכלי שרת. – מה עבד לה רבי שמעון בן לקיש? – פתר לה:

אור לישירים

פתר לה: "לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו". ואין מובן לגרסה זו, שאין זה תירוץ כלל. ולכן נראה שנשמטה כאן מילה, וצריך לומר: 'פתר לה: עולה', והפסוק "לא לכם ולנו..." הוא פסקה מן המשנה ואינו שייך לכאן אלא להלן) – המשנה אינה מדברת בנדר ונדבה לבדק הבית אלא בנדר ונדבה של קורבן עולה, שהגויים יכולים לנדור ולנדוב קורבן עולה (תירוץ זה זהה לתירוץ לעיל לקושיה על רבי שמעון בן לקיש מהמשנה במסכת ערכין שאמרה שהגויים נודרים. אבל לפי רבי יוחנן, המשנה מדברת בנדר ונדבה לבדק הבית, ומדברים כאן בסוף ובדבר מסויים).

בתוספתא שקלים א,ז שנו: אין מקבלים מהם (מן הגויים) נדבה להקדש בדק הבית, ואם הקדישו - הקדשם הקדש. ובמשנה **תרומות ג,ט שנינו:** הנוכרי והכותני... הקדשם הקדש.

בירושלמי שאלו על רבי יוחנן מן הברייתא שבתוספתא, ופתרו לה בדבר שאינו מסויים. לפני הירושלמי לא היתה הסיפא שבתוספתא ("ואם הקדישו"), שהרי לפיה יש בתוספתא ראייה לדברי רבי יוחנן, והיא מחלקת בפירוש בין בתחילה ("אין מקבלים") ובין בסוף ("ואם הקדישו - הקדשם הקדש"), ומדברים כאן בדבר מסויים ("תוספתא כפשוטה").

הסיום ("ואם הקדישו") הוא מהסידור האחרון של התוספתא שמכיל מסקנה ופירוש של אמוראים, אבל התוספתא במקורה נשנית כמו שאמרו בירושלמי כאן ובבבלי ערכין ("עלי תמר").

בבבלי ערכין ו,א אמרו: תנא חדא: גוי שהתנדב נדבה לבדק הבית - מקבלים הימנו; ותניא אידך: אין מקבלים! - אמר רבי אילא אמר רבי יוחנן: לא קשיא, הא בתחילה / לכתחילה (ר"ג: אם רצה להתנדב - אומרים לו שאין מקבלים), הא בסוף / לבסוף (ר"ג: אם התנדב - מקבלים ממנו), דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: בתחילה - אפילו (נדבו לצורך בדק הבית) מים ומלח (שאינן בהם צורך לבניין, ואינם עומדים אלא למכירה כדי ליהנות מדמיהם) אין מקבלים מהם. בסוף, דבר המסויים (מוגדר, שניכר שהוא מן הגוי) - אין מקבלים (ר"ג: שמה יתחרט הגוי וידרוש להחזיר לו את מה שנתן), דבר שאינו מסויים - מקבלים.

היכי דמי דבר המסויים? - אמר רב יוסף: כגון אמה כלה עורב (מתקן שבנו על גג ההיכל כדי לגרש את העורבים).

מתיב רב יוסף: "ואגרת אל אסף שמר הפרדס אשר למלך אשר יתן לי עצים לקרות את שערי הבירה אשר לבית ולחומת

שבאה לפני כן): היך מה דאת אמר תמן (ב"שרידי הירושלמי": 'כמה דתמר תמן', 'כמה דאתמר תמן'): - כמו שאתה אומר שם (בעניין ערכים): לשמים (כינוי לאלוהים) הוא מתכוין ומאיליהן הן באין לבדק הבית (הסופר במסירה שלפנינו כתב 'כלי שרת' ותיקן תוך כדי כתיבה את טעותו מלהלן וכתב 'לבדק הבית', וכן הוא בכל הנוסחאות) - הגוי, כשהוא מעריך, הוא מתכוון לתת את הערכים לשם ה', ואינו מתכוון שיהיו הערכים באים לבדק הבית, אלא הם באים מעצמם לבדק הבית, ולכן מקבלים מהגוי את הערכים שהוא נותן, כן את אמר אף הכא (ב"שרידי הירושלמי": 'וכה', 'והכא', במקום חמש המילים הללו): - כך אתה אומר גם כאן (בעניין מותר נסכים): לשמים הוא מתכוין ומאיליהן הן באין לכלי שרת - הגוי, כשהוא מביא נסכים, הוא מתכוון להביא אותם לשם ה', ואינו מתכוון שיהיו הנסכים שנשתיירו באים לכלי שרת, אלא הם באים מעצמם לכלי שרת, ולכן מקבלים מהגוי את הנסכים שהוא מביא. אבל כשהגוי נודב ומתכוון שתהיה הנדבה באה לבדק הבית, אין מקבלים ממנו.

ושואלים: מה עבד לה רבי שמעון בן לקיש? - מה עושה אותה (כיצד מפרש את המשנה) רבי שמעון בן לקיש (כדי שלא תסתור את דבריו)? שדברי המשנה בהלכה זו "אבל נדרים ונדבות מקבלין מידן" מלמדים שמקבלים מהגויים נדר ונדבה לבדק הבית, וזה שלא כרבי שמעון בן לקיש (אומנם המילים "אבל נדרים ונדבות מקבלין מידן" אינן בנוסחים המדוייקים של המשנה הללו מדברים שבמשנה שבירושלמי היו המילים האלו, שאם לא כן, אין מובן לשאלת הירושלמי כאן. דברי המשנה הללו מדברים בגויים, כמו שהוא בהמשך דברי המשנה "זה הכלל..."). הירושלמי רגיל להביא משנה או ברייתא לפני שהוא שואל: "מה עבד לה רבי פלוני?". כאן לא הביאו את המשנה שממנה שאלו. ולכן נראה שהשאלה מוסבת על דברי המשנה הללו שבהלכה זו. דוגמה לדבר, ששאלו שאלה זו ולא הביאו את המשנה שממנה שאלו, מצאנו בירושלמי תעניות ד,ט (על המשנה "שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה"). הרי שכשהשאלה מוסבת על דברי המשנה המקומית, לא הביאו את המשנה שממנה שאלו).

ומתרצים: פתר לה: - פותר אותה (רבי שמעון בן לקיש מפרש ומסביר את המשנה): (הגרסה בכל הנוסחים: